Бүтүн өлкәләрин пролетарлары, бирләшин!

КОММУНИСТ

Гәзет 1919-чу илдән чыхыр.

Азәрбајҹан КП Мәркәзи Комитасынын, Азәрбајҹан ССР Али Советинин вә Назирләр Советинин органы

Орган ЦК Компартии Азербайджана, Верховного Совета и Совета Министров Азербайджанской ССР

№ 80 (18968) ■ Чәршәнбә, 4 апрел 1984-ҮҮ ил. ■ Гијмәти 3 гәпик.

Республика Дөвләт мүкафатына тәгдим едилмишдир

БӨЈҮК ШАИРИН АБИДӘСИ

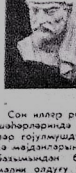

Шәһәрләрин дә кәнарларын кими өз симасы вар. Шуша Азәрбајчанын фүсункар тәбиәтини кушәси, тарихи абидәләр мәскәни, надир шәфа очағыдыр. 1982-чи илдә учалдылмыш Вагиф мәгбәрәси кәзәл Шушаны даһа да көзәллашдырмыш, зинәтләндирмишдир. Бу монументал абидә нәсилләрин гәлбиндә әбәдә јашајачаг бөјүк шаирин әзиз хатирәсинә јүксәк етиһрамын нүмајәсидир.

Сон илләр республикамызын шәһәрләриндә бир чох абидәләр гојулмушдур. Бунлар күчә вә мејданларын композисијасы бахымından бөјүк әһәмијјәт малик олдуғу кими, монументал тәбиәт һагғында Ленин планынын һәјата кечирилмәсинә дә мүһүм рол ојнајыр. Абидәләр әһалинин кениш дајаныгларынын, ән әввәл, ганч нәсилин идеја тәрбијәси үчүн күчлү васитәдир.

Молла Панаһ Вагифин хатирә мәгбәрәси јени парк мејданында ачыглыгда јерлашан, һәр тәрәфдән әјдын көрүнән монументал абидәдир. Онун әзәмәтинә тә'сир күчү бөјүкдүр, һәм дә гејд едәк ки, дәмирдир! Мүәлләрин вә рәсм галереја-јарынын експозисија саһәләриндә нүмајиш едилмәкдә олан сәнәт әсәрләри тамашачыны тәсадүфдән-тәсадүфә, әсәр дә әз мүддәт тә'сир едә билмәз. Әлбәт, сәнәт нүмајишләрини һәтта ән бөјүк пәрәстишкарлары дә сәфәркәндә кәлиб тамаша етмәјә һәмишә мәсәл тапмырлар.

Кәзәл сәнәт әсәрләри әмәк сәмә алтында, мејданларда, күчәләрдә гојулдуға исә һәмәм башга имканлар ачылыр.

Сәнәт әсәрләри бөјүк чәзбә гүввәси кәзб едир, образлы десәк, дили һәмишә үзүнә ачыг олан күтләләр «салонларда», јалгын тарихиндә ән һәјатлы нүмајәсиндә сәнәфкарларын тәбиәт өмрү үчүн тә'сирли бир васитәјә чевриллир. Вагифин мәнгәлмәк абидәсинин архитектурасы да мәнз бу мәгсәдә хидмәт едир.

Чидәр дүзү Шушанын сафлы, әзәмәтлә дүзү кушәсиндә, кәндләрин ат ојнатдыглары, јалг шәнликләринин кечирилдији јерләр мејданында, Вагиф бурадан башы гарлы Гафгаз дағларынын сәфинә дүлкәсиз, бүлбүлларын чәһчәһинә, чәјларын зүмүзүмәсинә гуләг асмышдыр, јалгын дилинин әзбәри олан лирик ше'рләрини бу кәзәл тәбиәтин гојнунда гошмушдур. Онун ады бу күн дә әдәбијјат самасында ән парлаг улдуздардан бири кими ишыг сачыр. Һәр ил Гарабағ торпағында кечирилән Вагиф поезијасы күнләри севимли шаир вә вәтәндаша ел мәһәббәтинин нүмајәсидир. Вагифин һәјаты Вәтана сәдагәт тимсалыдыр.

Вагиф ше'ринә тәрәннүм едилән Шуша тәпәләри шаирин чәнәзәсини өз гојнуна алмышдыр. Әзәмәтли мәгбәрә дә бурада гојулмушдур.

Ләјиһәнин мүәллифләри — Азәрбајҹан ССР Елмләр Академијасынын әмәкдары Ө. Саламзадә, республиканын әмәкдар мүһәндиси, доцент Е. Каныков, һәјкәлтәраш әмәкдар инчәсәнәт хадими А. Мустафајев гүлләри мәгбәрәләрин Азәрбајҹан мә'марлығы үчүн ән'әнәви олан композисија формасындан јарадыҹылығла истифадә етмишлар.

Ијирми метрлик гүлләр әлә бир сал гајалар инчәсиндән бој боланәрәк әтраф тәбиәтлә һәмаһәнк бир мәнзәрә јаратмышлар. Мәгбәрәнин архитектура композисијасы ики һиссәдән: она мәнәлим вә мә'монументаллыг верән кәскин пирамида шәкилли ашағы һиссәдән вә дөрүнчү гүлләдән ибарәтдир.

Тәбии сәрвәтләрдә зәнкин олан Гарабағ торпағы иншаатчылара вә архитекторлара мәһәкәм, кәзәл тикинти материалы бахш етмишдир. Монументал диварлар вә гүлләр гырмызымтыл-чәһрәји мәрмәрдән, мәгбәрәнин инчәсинә исә чилаланмыш ачыг боз мәрмәрдән ишләнмишдир.

Хатирә салонунун ортасында Вагифин мәзары үстүндә түнд-јашыл гранитдән дүзбучагсы сәрдаба дүзәлдилмиш, үзбәүзә исә кәтә'дәдли сәнаткар А. Мустафајевин өз мәрмәрдән јаратдығы портрет гојулмушдур.

Мәгбәрәнин ич тәртибатынын сәдәлији диггәти сәрдабаја вә шаирин портретинә чәб етмәјә имкан верир. Һәм сәрдаба, һәм дә бәрәләләр бир вә ејни кәмәр гаврарлы. Сәрдаба шаирин сон мәсканынын рамәндирсә, бәрәләләр нәсилләр үчүн јәдиткарлыг.

Квадрат шәкилли орта салон бүтүн композисијанын мәркәзиндир. Бурә јалныз шаирин дәфн јери дејил, һәм дә Вагиф пәрәстишкарларынын, өлкәмизин башга јерләриндән, әлачә дә харичдән кәлән гонагларын үзүнә һәмишә ачыг олан хатирә салонудур. Шәбәкәдән ичәриҹә күнешин шүалары сүзүлүр. Вагифин әзәмәтли мәгбәрәси хаг сәнәдинә кими мүасир Шушанын архитектура симасына һәмишәлик дахил олмушдур.

Мүәллифләр гүлләри мәгбәрә композисијасынын ән'әнәви формасыны јарадычы шәкилдә ишләјәрәк јунудлумаз бир архитектура абидәси учалтмышлар. Бурада һәр шеј—бинанын һәчми дә, материалларын үрәјәтләнмә рәнкләри дә көркәмләри дә, јүрәкдә һәкк олунмуш јазы да бир мәгсәдә —Вагифин хатирәсинә нәсилләр үчүн абәдилашдырмаг мәгсәдинә хидмәт едир.

Әлли ил әввәл Сәмәд Вургун Вагифә һәср етдији ше'рдә узаглараныкилә јазмышды:

Бир јени дүнјә вар һәр
әсәриндә...
Учсн бүтүндүр да чағырыр
«кәлин!».
Галмачаг, шаирим, бир күн
һәјәчанлы!
Бизим Гарабағын Чидәр
дүзүндә
Вагиф чанланачаг оҗун
үзүндә.

Вургунун мисралары бу күн Шушада шаирин мөһтәшәм мәгбәрәсинин гранит вә мәрмәриндә өз тәчәссүмүну тапмышдыр.

Индн һәр ил Чидәр дүзүндә Вагиф мәгбәрәсинин гаршысында Вагиф поезијә күнләри, шаирләрин, әдәбијјатчыларын, зәйнәткеш нүмајәндәләринин көрүшләри кечирилир. Азәрбајҹанын мәдәни һәјатында бөјүк һадисә олан, бу поезија күнләри өз көрүшләри чохлуларын Вәтәнимизин јаралдыгларын дослуг вә гардашлыгларын мәһкәмләндирилмәсинә көмәк едир.

Бөјүк Вагифин Шушада гојулмуш абидәси кәзәл шәһәрин зәнкин тарихи мә'марлыг мәнзәрәсинин әјрылмаз һиссәсинә чеврилмишдир.

Ләјиһәнин мүәллифләри јүксәк архитектура сәнатинин кечмиш ән'әнәләринин дәнгә вә метагда тәчәссүм етдикләрә, Азәрбајҹан халгынын бөјүк оғлунун, дослуг вә бөјүклүјүн гардашлыг нөмәкарлығын парлаг хатирәсинә лајиг абидә јаратмышлар.

Бу јарадычылыг гәлбәсә јүксәк гијмәтә әз республика Дөвләт мүкафатына лајиг дир.

К. МӘММӘДЗАДӘ,
сәнәтшүнаслыг доктору,
Н. САРКИСОВ,
сәнәтшүнаслыг доктору, профессор.

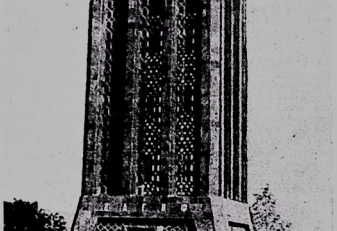

Шәкилдә: Шушада Вагиф мәгбәрәси.